

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 36

6. rujna 2007.

cijena 100 Ft

Nova školska godina 2007/2008. počela je 3. rujna

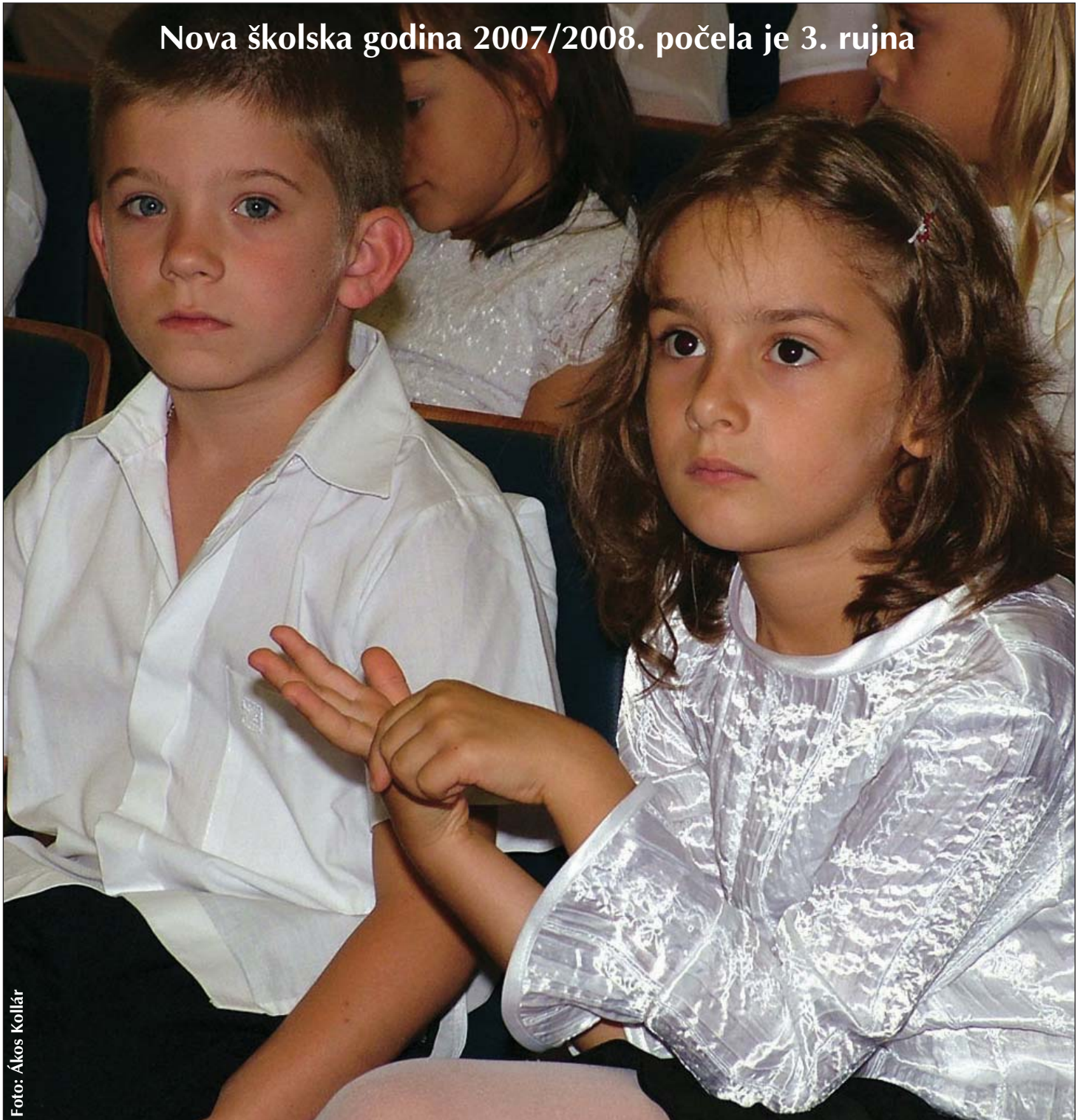

Foto: Ákos Kollár

Komentar

„Bogu na diku, ljudem na pomoć!”

Petrovski ognjogasci su pred kratkim proslavili 110. obljetnicu

Turobnu i nepromisljivu aktualnost ovoga komentara daje velika tragedija hrvatskoga ognjogastva. Prošli tjedan na Komatu zavolj ljudske nemarnosti je šest mladih ognjogascsev živo izgorilo. Jedan je za njimi friško preminuo u špitalju, a šestimi se još vik boru za svoj žitak opeklinama, ranami na tijelu. Pondiljak je hrvatska Vlada proglasila Danom žalosti. Prez stvarne pogibeli, najčešće poplave i ognja, od česa nas neka spasi dragi Bog, mi civili gor ne znamo kakova je ta odgovorna zadaća ka visi na dobrovoljni i profesionalni ognjogasci, kakova je to ljudska hrabrenost, suprotstaviti se elementarnim nezgodam, staviti na kocku vlašći žitak u pomoć drugim ljudem. Koliko i zapravo što zlamenuje postojanje fajbegarskih društav u naši mali seli, nek onda bolje razumimo kad bukne tu i tamo kakov oganj, pak su naši seoski ljudi veljek spremni na akciju, svimi mogućimi sredstvi pokušaju zaustaviti strahotu kakova je na peldu u prošlosti jur dvaput skoro zničila i Petrovo Selo. Ovo je naselje kade su nedavno svečevali 110. obljetnicu osnutka dobrovoljnoga ognjogasnoga društva ko se je moralo naslanjati na dobrohotnost i darežljivost stanovništva da bi dostojno moglo održati, svečevati ov domaći svetak. Koliko su danas s poštenjem okruženi naši ognjogasci? Koliko moru dobiti iz seoskih financijskih (ionako siromašnih) izvorov? Je li ovim ljudem, ki su se dobrovoljno javili za ovu službu, u slučaju pogibeli osiguran žitak sa spravi, prateži? Odgovor bi zvučao sigurno „ne”. To je potvrdila i izjava petrovskog komandanta Janoša Škrapića ki je rekao da jedno, za žitak manje-više sigurno, specijalno rublje onoliko stoji da toliko pinez nikako ne moru skupasabrati naši fajbegari. Ljetos se je kod nas osnovala i ženska fajbegarska grupa. Zavidna sam tim mladim damam da su se ufale na se zeti takov tarhet i da su hrabreno vanstale da kanu djelovati med redi fajbegarov. Na tom području praksu su jur kako-tako nabavile Nardanke, Prisićanke i znamda još i u drugi naselji. Svaka čast svakomu fajbegaru na svakom mjestu za djelo ter za entuzijizam. Krajem ovoga vikenda u Prisiki takaj se priredjuje rođendansko slavlje u čast ognjogascsev ki će si ovput dati posvetiti i obnovljeni Ognjogasni dom. Naša je dužnost da poštuemo i podupiramo ove dobrovoljce ki nas čuvaju, obranu nas od pogibeli jer to ipak nij malo kako se oni zalažu za društvo. „Bogu na diku, ljudem na pomoć!” -Tiho-

„Glasnikov tjedan”

Započela je još jedna školska godina. Svečana otvaranja upriličena su i u našim osnovnim školama i gimnazijama. Restrikcije na polju školstva, smanjeni broj pedagoga u školama, o čemu čitamo svakoga dana u novinskim stupcima, pogađa i naše hrvatske škole. Sve to potrebno je prevladati, ili slanjem pedagoga u mirovinu, ako postoje uvjeti za to, ili prilagodbom zadataka novim mogućnostima integracija škola u mikroregijama. O broju učenika u našim dvojezičnim školama te stanju u školama na terenu gdje se hrvatski predaje kao materinski jezik ili gdje ga nalazimo u pojedinim oblicima, obavijest ćemo naše čitatelje u nadolazećim tjednima kada će i te brojke biti konačne. Već sada znamo da u nekim selima i gradovima od rujna neće više biti učenja hrvatskoga jezika ni u kojem vidu. Primjera radi, u Fičehazu je zatvorena škola, u Šiklošu u školi zvanaj Hajdú od ove godine nema nastave hrvatskoga jezika, ni u obliku dosadašnjega kružoka.

Na papiru ispred sebe počela sam pisati imena naselja u kojima se danas odvija nastava hrvatskoga jezika (bar u dva sata tjedno) i došla sam do nekoga čarobnog broja, nešto manje od trideset naselja i škola.

Ovih je dana zasjeo i nadležni gradski odbor grada Pečuha kako bi razmotrio stanje oko daljnje obnove hrvatske škole Miroslava Krležu u Pečuhu. Radi se o nekih 250 milijuna forinti koji su uz pomoć dviju vlada

već namaknuti. I veleposlanik Bandić je s odgovornima u gradu Zagrebu, nakon svečanosti povodom Dana grada Pečuha, kojoj je pribivao, posjetio tri hrvatske ustanove u Pečuhu: Hrvatsko kazalište, Hrvatski klub Augusta Šenoa i hrvatsku školu Miroslava Krležu. Pečuh i Zagreb se sve uže povezuju, i po svim naznakama ta suradnja će potpisivanjem dokumenta o njoj i sudjelovanjem u programima „Pečuh europska prijestolnica kulture” dobiti i svoju novu dimenziju u nadolazećem razdoblju.

U sklopu proslave Dana grada Pečuha ravnatelj hrvatske škole Miroslava Krležu Gáboru Győrváriju uručeno je visoko priznanje grada Pečuha, odličje «Pro Civitate».

Ovih dana i mi smo se u našem uredništvu iznenadili oštrom tonu pisma dobivenog od HAK-a, te vam donosimo otvoreno pismo upućeno našem uredništvu i naš odgovor na isto.

Vodimo vas i na naše priredbe, od Kulinja, do Kalače, Plajgora ... Eto, primjerice u Plajgoru, u tome malom gradišćanskom naselju u kojem je otprilje godinu dana načelnik Vince Hergović, događaju se velika hrvatska okupljanja. Selo sa stotinjak stanovnika sposobno je okupiti petstotinjak naših Hrvata i njihovih prijatelja. I to je snaga pojedinca i zajednice na čijem je on čelu.

Branka Pavić Blažetin

Svečano otvorenje nove 2007/2008. školske godine u Santovu, kojemu je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, upriličeno je u nedjelju, 2. rujna u 17 sati u mjesnom domu kulture, a zatim je po razredima održan i prvi roditeljski sastanak.

Na slici učenici prvog razreda s učiteljicom Marijom Kovačev Milanković

Partnerstvo gradova Pečuha i Zagreba

Dalje se obogaćuju dobri odnosi između Republike Mađarske i Republike Hrvatske, unutar toga pokazuje se zajednička dobra volja za utemeljenjem suradnje te će se uskoro i potpisati povelja o suradnji. Valja reći, na temelju veza između glavnoga grada Hrvatske i glavnoga grada Baranje želi se, na dobrobit građana u oba grada, putem partnerskoga sporazuma, dakako imajući u vidu međusobne interese, zacrtati i ostvariti uspješna suradnja.

Zagrebačko je vodstvo i dosada pokazalo spremnost za pružanje materijalne potpore svojim brojnim sunarodnjacima u Pečuhu. Zahvaljujući Zagrebu, neke su pečuške hrvatske ustanove modernizirane, odnosno radovi su u tijeku, naime, obnovljeni su Obrazovni centar Miroslava Krležu i Hrvatsko kazalište u Pečuhu.

U zacrtanim ciljevima protokola o partnerstvu akcent se stavlja na proširenje i jačanje kulturnih, jednako tako i gospodarskih veza, stoga će biti angažirani i stručnjaci radi usuglašavanja programa o razvitku gospodarstva, a bit će uspostavljene, odnosno proširene veze između obrazovnih, znanstvenih i inovacijskih baza, pokrenut će se ekološki programi u oba grada. No, da bi se bolje upoznala kultura, povijest i tradicije dvaju naroda, jednako tako unaprijedile i športske veze, i te stavke ulaze u program.

Pokazao se interes i za pružanje potpore manjinskim ustanovama i mjesnim organizacijama u kulturnoj i socijalnoj politici, naime, imajmo i nadalje u vidu da je u Zagrebu popriličan broj pripadnika mađarske narodnosti koji imaju svoju kulturnu udruhu Ady Endre, a pripadnici hrvatske narodnosti u gradu podno gore Mečeka imaju Hrvatski klub Augusta Šenoa, te dvije jake folklorne skupine „Tanac” i „Baranju”, poznati tamburaški sastav „Vizin”, a ovdje djeluje i Ogranak Matice Hrvatske. Zacrtana je dakle multikulturalna politička suradnja i jačanje veza između etničkih

većina i manjina, što bi značilo da će jedni druge trebati pozvati na prijateljske razgovore, dogovore, znanstvene skupove i slično. S obzirom da je Mađarska već postala članicom Europske unije otprilike tri godine, raspolaže dragocjenim iskustvom i za svoje partnere, te im može i kani pružati izdašnu podršku u ostvarenju njihova što skorijeg prijama u tu europsku asocijaciju.

Predviđa se, naime, da Pečuh 2010. godine postane Europskom prijestolnicom kulture u poledini jedne višenacionalne regije s manjinskom kulturom. Sredstva gradskom vodstvu već su osigurana, a s obzirom da na raspolaganju ima svega tri godine, valja ostvariti konkretne programe, dakako i one s multikulturalnim obilježjem, usto i prepoznatljivije po narodnosnom sadržaju. U izradu toga u svakom pogledu dalekosežnoga projekta žele se uključiti i hrvatski intelektualci u Pečuhu i uz materijalnu potporu osmisлити konkretne programe s područja kulture i znanosti. Hrvatska narodnost čini sastavni i neotuđivi dio pečuške kulture. No, u projektu Europske prijestolnice kulture ide se i dalje, naime, želi se pojačati prekogranično partnerstvo s gradovima u Hrvatskoj: osim Zagreba u projekt bit će uključeni: Osijek, Pula i Samobor.

Sažimajući i nabrajajući sva područja koja dolaze u obzir već od ove godine, a uzastopce i idućih godina s težištem na 2010. godinu, valja samo ponoviti, predstoji jačanje ovih područja: veza između kulturnih ustanova, suradnja sudionika kulturnog života (kazalište, likovna umjetnost, glazba, književnost, intermediji, muzeji, sveučilište).

Dakako, za dane ustanove i organizacije posao će otpočeti nakon potpisivanja sporazuma, obje će strane izraditi zajedničke sporazume i detaljizirati programe koji će neosporno biti dugoročno korisni za oba grada i obje zemlje, u prvom redu za građane Zagreba i Pečuha.

Đuro Franković

Prilikom svečane proslave Dana grada Pečuha, održane 1. rujna u Pečuškome narodnom kazalištu, visoko priznanje grada, povelju „Pro Civitate” primio je Gábor Győrvári, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu

Prigodna svečanost povodom Dana grada Pečuha

Dan grada Pečuha svakog se 1. rujna svečano obilježava. Taj je dan ovom prigodom imao i posebno značenje i po tome jer je visoku nagradu "Pro Civitate" primio ravnatelj osnovne i srednje škole Miroslava Krležu u Pečuhu Gábor Győrvári, a jednako tako imao je značenje i u međunarodnom pogledu, naime, svečanost s jednice i prigodnoj svečanosti sudjelovali su Andrijan Majer iz Odjela za međunarodne odnose i Pavle Kalinić iz Odjela za kulturu i šport Skupštine grada Zagreba. Svečanost je uvećao u Pečuhu, pa i šire, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, poticatelj i promicatelj prijateljskih odnosa između Zagreba i Pečuha Ivan Bandić koji se na mađarskom jeziku obratio nazočnima, te na hrvatskom nastavio svoje pozdravne riječi. Naime, uskoro će biti potpisan protokol o suradnji između ovih gradova koji će ponuditi razne nove vidove i mogućnosti aktiviziranja te poboljšanja kulturnih i športskih odnosa između Pečuha i Zagreba. Govornici na svečanosti bili su gradonačelnik Péter Tasnádi i predsjednica mađarskog Parlamenta Katalin Szili, dogradonačelnik Tibor Gonda istaknuo je nove mogućnosti i razne vidove koje nudi predstojeća suradnja između dvaju gradova. Veleposlanik Ivan Bandić u svome pozdravnom govoru istaknuo je važnost suradnje koja će uskoro otpočeti, na zadovoljstvo dvaju partnera, no najprije će uslijediti potpisivanje sporazuma. Hrvatsku diplomaciju zastupala je i gerant konzul Generalnoga konzulata u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Dakako, svečanosti su nazočili i zastupnici Hrvatske samouprave grada Pečuha. Gosti iz Zagreba u pratnji veleposlanika Bandića posjetili su Hrvatsko kazalište, Hrvatski klub Augusta Šenoa te Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krležu, gdje su se s ravnateljima tih ustanova zadržali u kraćem prijateljskom razgovoru. Do sada je čelništvo grada Zagreba na čelu s gradonačelnikom Milanom Bandićem dalo izdašnu materijalnu potporu za obnovu i gradnju Hrvatske škole u Pečuhu i Hrvatskoga kazališta. Skorim potpisivanjem protokola o spomenutoj suradnji, i za hrvatsku manjinu u gradu podno Mečeka otvaraju se novi vidici i mogućnosti.

Đ. F.

Potpora za ostvarivanje kulturne autonomije

Državnim su proračunom osigurana financijska sredstva za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj. Stručno državno tajništvo Ureda predsjednika Vlade zaduženo za manjine radi podupiranja nastojanja državnih manjinskih samouprava oko osnivanja i preuzimanja ustanova, u lipnju ove godine raspisalo je natječaj. Putem natječaja osigurana su okvirna sredstva od 70 milijuna forinti. Osim navedenog programa, nastoji se pomagati one manjinske obrazovne, kulturne, znanstvene ustanove, samouprave, civilne udruge koje obavljaju važne zadaće u krugu manjina, ali zbog raznih razloga privremeno imaju novčanih teškoća. Intervencijska potpora služi otklanjanju onih problema u funkcioniranju koji se ne mogu financirati iz drugih izvora. Državni je proračun za te svrhe u 2007. godini izdvojio 38,7 milijuna forinti. Ovaj izvor može se upotrijebiti za posebno istaknute priredbe, projekte nacionalnih i etničkih manjina. Natječaj se neprekinuto vrednuje, a zadnji je rok prijave 30. studenoga 2007. godine. Prema izjavi Martina Išpanovića za Radio Croatia, iz navedenog fonda Hrvatima u Mađarskoj dodijeljeno je devet milijuna forinti: sedam milijuna za Sakralni muzej u Prisiki, a dva milijuna izdavačkoj kući Croatica.

ALJMAŠ – Suradnja Aljmaša i Bizovca u Hrvatskoj započela je još 1994. godine kada je svečano potpisan ugovor o prijateljskoj suradnji, a od tada svake godine redoviti su uzajamni susreti. Posljednji put prijatelji iz Bizovca, koje je predvodio gradonačelnik Mirko Sudar, boravili su na Danu prijateljskih gradova potkraj svibnja u Aljmašu, sudjelujući i na Spomen-danu Ante Evetovića Miroljuba. Potkraj prošloga tjedna pak izaslanstvo grada Aljmaša, gradonačelnik Endre Zalantai i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Valerija Petrekanić Koszó, posjetili su Bizovac. Kako nam reče predsjednica Hrvatske samouprave, povod njihova posjeta bila je 35. obljetnica Olimpijade starih športova u Brodancima, a dogovoren je i nastavak suradnje. Tijekom susreta s ravnateljem Osnovne škole „Bratoljub Klaić“, dogovoren je izlet aljmaških učenika u Bizovac u listopadu ove godine.

Predat obnovljeni dom kulture Brlobaš želi živjeti

Načelnica Brlobaša Piroška Gujaš, načelnik Lukovišća József Matyók i parlamentarni zastupnik István Gyenesei

U subotu, 25. kolovoza, u Brlobašu zabilježeno je nešto novo. Stara školska zgrada u neposrednom susjedstvu zvonika, gdje je već prije zaslugom načelnice Piroške Gujaš 1994. godine podignuta kapelica, pretežito iz vlastitih sredstava sela je i **OBNOVLJENA**. U kapeli održana je sveta misa na mađarskom jeziku. Mladi svećenik Norbert Nagy vjerojatno i ne zna za riječi laika o narečenom Andriji Križanu koji za vrijeme Turaka svom predstojniku u Zagrebu, pečuškom biskupu piše: „**SVAKI NAROD CVJETA U SVOM JEZIKU!**“ Dakle, dobrono prije Gyule Illyésa, čuvenoga mađarskog književnika koji je ne jednom prigodom naglasio „a nép maga a nyelv!” (narod ti je jednak sa svojim jezikom). Naši pak podravski Hrvati ovom prigodom dobili su što i „zaslužuju”, tj. na kraju svete mise mogli su otpjevati i neku svoju hrvatsku duhovnu pjesmu.

Po mom sudu bila bi tu i neka pravila koja, ako smo već Hrvati!, ako radimo među njima i za njih, ne smijemo gubiti iz vida, znači, postoji i neka odgovornost, tj. trebamo provoditi misiju u svom narodu: biti za to da se govori i misli na hrvatskome. Recimo, da se u crkvi uz pratnju orgulja uvježbaju i pjevaju hrvatske pjesme, da se i propovijed održi i na hrvatskom jeziku. To bi bio, inače, minimum.

Međutim, na licu mjesta događaji odigravaju se nevjerojatno brzo, iz crkve narod hrli u susjedni osuvremenjeni dom kulture. Nastavnica Margita Romolic Esze najavljuje program na hrvatskom i na mađarskom jeziku. „Srce mi je na mjestu”, smatram da se ovdje sve odvija kako to i valja! Međutim, načelnica sela Brlobaša Piroška Gujaš na mađarskom jeziku drži svoj govor, sažeto govori o zacrtanim novim planovima – to mi je drago čuti – traži izlaz iz mučne situacije mještana, očekuje i bori se za neke nove mogućnosti kao što je, primjerice, seoski turizam, iskorištavanje vodenog puta rijeke Drave za veslare i druge ljubitelje prirode i vode u tome nepatvorenom svijetu podravske prirode. Brlobašani, dakle, ne mire se sa sudbinom, njih 150-ak, a koju zajednicu čine većinom Hrvati, uz znatan broj Roma i nekih

Mađara, koji su se silom prilika, ili pak iz ljubavi prema rijeci, zatekli u selu, sasma na južnome rubnom dijelu Šomodske županije. Gospođa Piroška Gujaš toplim riječima zahvaljuje dr. Istvánu Gyenesiju, narodnom zastupniku, na dobivenoj potpori, naime, 13 milijuna forinti uloženo je u adaptaciju stare školske zgrade. Gyenesei obećava i pružanje daljnje podrške poslije obnove lukoviške škole, a sada, eto, nešto konkretnoga i u Brlobašu. Hajmo reći, bez dobronamjernih ljudi nema pomaka, nema boljitka! Zgradu je posvetio biranim riječima mladi velečasni Nagy, i to vrlo koncizno i snažno, koji, nadam se, da će ubuduće prozboriti i na hrvatskome, samo ga treba zamoliti, jer je podrijetlom iz Vojvodine, i možda podsjetiti na njegove divne pretke u tome zvanju iz osmanlijskih vremena. (Bože sačuvaj da se naljuti na mene jer mi to nije bila nakana.) Naravno, ni mještani ne smiju zaboraviti na svoje obveze, inače, zašto stoje kao takvi na čelu takozvanih hrvatskih samouprava? Bez dvojbe priznajem njihove napore i divim se njihovim uspjesima i ustrajnosti. A mi smo HRVATI! Ma hajmo, dragi moji Podravci, nešto više dati od toga hrvatstva, nemojmo ga više kriti kao zmija noge!

I tada voditeljica programa poziva na pozornicu Ladislava Gujaša, rodnom iz Brlobaša, koji u znak pažnje predaje svoj poklon, sliku s plavog Jadrana te pozdravlja nazočne – kojih toliko ima u maloj dvorani da su sva mjesta popunjena, čak se i vani stoji – na lijepome brlobaškom hrvatskom narječju otpozdravlja drage prisutne. Poklonjena slika će se naći na doista majstorski dotjeranom zidu doma kulture.

Slijedi bogati kulturni program, nastupaju brojne skupine folkloriša i tamburaša iz Lukovišća, ovdje je i renomirani Tanac iz Pečuha, dakako i orkestar Vizin, predivne grlate pjevačice zbora Korjeni iz susjednih Martinaca, njihovi tamburaši, došao je i Pavo Gadanji iz Novog Sela sa svojim „dudama” (čitaj gajdama), koji, hvala Bogu, nikako da ostari i da gubi dobru volju, a primjećujem i članove folklorne skupine Vunenaš ...

Toliko entuzijazma, toliko brojnih mladih izvodača vidjeti na okupu, milo je oku i pravi odušak za brojnu publiku iz svih susjednih naselja! Na pozornici pak sve odiše hrvatskim duhom.

Duro Franković

Petroviski „fajbegarski“ 110. jubilej

Petrovisko dobrovoljno ognjogasno društvo je po službeni dokumenti osnovano 1897. ljeta, pod predsjedništvom tadašnjega farnika Istvána Hantóa. Komandant je bio Žigmund Oswald, njega je u peljačtvu naslijedio Štefan Varga (Babičev), Ernő Lőrincz, Franci Soldatić, Mate Barilović (on je najdulje u petrovskoj povijesti komandirao ognjobrancelje, od 1939. sve do 1971. ljeta). Lajoš Kohut, Mikloš Varga, Petar Henić su još navedeni na listi komandantova, a u najnovije vrijeme Petrovišćane rikta Janoš Škrapić, čiji sin kot i kćerke takaj su u službi spasenja ljudskih životova, u slučaju katastrofe. Svi današnji aktivisti, bivši dobrovoljni fajbegari, s nedavno utemeljenom ženskom grupom, su proslavili 110. jubilej postojanja ovoga društva.

Dvor petroviskoga kulturnoga doma se je polako napunio 19. augustuša, nedilju, dopodne s kotrigi fajbegarskih društava iz Bildeina, Wintena, Eberave, Kulma, Gaasa, Moschendorfa, Jakove, Pornove, Hrvatskih Šic, Keresteša, Narde, Radovca i Gornjega Četara, ki su došli svečevati obljetnicu petroviskih kolegov, tovaruševe ter u velikom broju su bili došli i sami selčani na trojezičnu mašu ku je služio petroviski farnik Ivan Šneller. Celebrant je posebno prosio Božji blagoslov na naše dobrovoljne ognjogasce, a molitva je našla batrenje, pokidob je i godina stala ka je začela šprijeti na početku svečevanja. Slavljenikom su došli čestitati brojni cijenjeni gosti, komandanti iz Sambotela, Kermenda, ki su i svoje dare

prikdali ovput. Mjesni načelnik Mikloš Kohut je istaknuo „u Petrovom Selu ponovo je privlačljivo zvanje ognjogasca, to dokazuje i nedavno utemeljena ženska grupa s velikim brojem divičić i žen“. Seoski prvak i ovput je obećao podupiranje ognjogasnih planova, proširenje orudaljev, sredstava za osigurano gašenje ognja ter pomoć u obnovi ognjogasnoga doma. Kako smo nadalje doznali, ta obnova vrijeda će se začeti, a o tom je Janoš Škrapić, sadašnji peljač fajbegarova rekao: – Ovo ljeto kanimo na ognjogasnom stanu krov skroz raspraviti. Imamo jur črip na njega, na to smo lani na naticanju dobili pinez, oko 270 jezera forintova je sve skupa stalo, a nešto malo je i samouprava dala. Kanimo krov čisto izminuti, nove linare, novo drivo metati, to će sve naše društvo zastunja napraviti.

Po skupnom objedu, cjelootpodnevna ognjogasna predstava zainteresirane je čekala na sportskom igrališću. Najprvo su ženske pokazale što su se naučile u prošli bižadni, miseci u skupaspravljanju cirova, bižanju i gašenju ognja, a zatim su petroviski dičaki prikazali svoju šikanost specijalnim spravim, a javnoj vježbi su se priključili i drugi fajbegari iz susjednih sel. Svečevanje je završeno skupnom zabavom. *-Tih-*

Pred nekoliko ljet su petroviski ognjogasci dobili ovu zastavu od glavnogradske Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskoga XII. okruga

GORNJI ČETAR – Pred nekoliko misec zavolj godine je bio odgodjen športski dan, a tu falingu su nadoknadili Četarci 18. augustuša, subotu. Nogometaši različitih seoskih ulica su se spustili u igru, po jakosti i šikanosti najjači človik Gornjega Četara je postao Konrad Feigl. Nij falio ni ženski nogomet ni šarene igre za dicu, a bojske su se svi dobro čutili i na ovom seoskom danu uz šport, smih i veselje.

PRISIKA – Ognjogasci dotičnoga naselja ovoga vikenda svečuju 120. obljetnicu postojanja. Slavlje se začme 8. septembra, subotu, u 13 uri sa svečanom sjednicom ognjogascje, zatim slijedi blagoslavljanje obnovljenoga ognjogasnoga doma. Od 14 uri nastupaju u kulturnom programu mjesni folklorai, jačkari i mali tamburaši. Otpodne je posvećeno predstavi za obranjenje u slučaju katastrofe, to će izvesti sambotelški ognjogasci, a ovom spektaklu će se priključiti s javnom vježbom i graničari. Za dicu stoju na raspolaganju različite programe. Svečevanje završi skupna večera i bal s prisičkim bendom.

SAMBOTEL – Ljetos, 8. septembra, subotu, će se najti predstavnici narodnih grup u ovom varošu, tj. Hrvati, Nimci, Slovenci i Romi, pri zajedničkom takozvanom narodnosnom danu u gradskom etnoselu. Nastupaju mališani hrvatske grupe iz čuvarnice Mesevár, učenici hrvatskoga jezika Osnovne škole „Michály Váci“ ter jačkarni zbor Djurdjice gradske Hrvatske manjinske samouprave. Sve nazočne će pozdraviti i načelnik grada dr. György Ipkovich.

VRŠENDA – U tom je selu ovih dan u tijeku organiziranje hodočašća na trsatsko svetište Majke Božje. Organizacije su se primile predsjednica vršendske Hrvatske samouprave Aga Hosu i Marijana Balatinac, predsjednica tamošnje Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata, koja je napokon i registrirana nakon višemjesečnih peripetija. Hodočasnici, njih 51, iz Vršende i Sajke kreću na put 6. rujna. Boravit će u Selcu do 10. rujna, a na blagdan Male Gospe odlaze na Trsat u svetište Majke Božje gdje će sudjelovati biskupskoj svetoj misi. Hodočasnici će iskoristiti priliku kako bi se upoznali s kulturnim znamenitostima grada Crikvenice u čijoj se neposrednoj blizini nalazi Selce.

SIGET – U okviru sigetskih priredaba, po drugi put je bilo 1. rujna održano natjecanje u pečenju patke. Natjecatelji su se sastali u mjesnome motelu i kampu, gdje su tom prigodom bili održani i razni kulturni programi, nastupi pjevačkih i plesačkih društava, program za djecu, nastup izvođača zabavnih melodija. U razapetim šatorima bio je ponuđen razni specijaliteti i dobra turbetska vina.

GARA – Hrvatska manjinska samouprava u subotu, 8. rujna, na blagdan Male Gospe, priređuje Županijski susret hrvatskih tamburaša. Kako nam reče predsjednik Stipan Krekić, iduće godine državni Hrvatski dan priređuje se u Bačkoj, stoga je jedan od glavnih ciljeva ovoga susreta da se pripremi županijski tamburaški orkestar za nastup na toj velikoj svečanosti. Za to je potrebno da se okupe svi tamburaši, da se pogleda koliko ih je, da se usklade, a želja im je da okupe dječje, omladinske i odrasle tamburaške sastave. Do sada je prijavljeno pet od ukupno osam tamburaških zborova u Bačkoj. Svaki orkestar nastupit će s 15 do 20 minuta programa, s hrvatskim narodnim i komponiranim pjesmama, a očekuju posjetitelje i iz okolnih hrvatskih naselja. Susret će završiti hrvatskom plesačnicom i druženjem.

ALJMAŠ – Na poziv KUD-a «Laz» iz

Laza, u općini Marija Bistrica, 3-4. kolovoza Aljmašani su gostovali u Hrvatskoj. KUD «Laz» bio je naš gost na Bunjevačkom prelu u veljači ove godine, a mi smo sad uzvratili posjet s KUD-om «Zora» i članovima Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata – obavijestila nas je predsjednica HMS-a grada Aljmaša Valerija Petrekanić Koszó. Prvoga dana posjetili su svetište u Mariji Bistrici, a drugoga dana nastupili su u svečanome folklornom programu. Bili su smješteni kod svojih domaćina, dobro su se osjećali, družili i veselili, a bili su i na misi u Lazu. Dogovorena je i daljnja suradnja, a goste iz Laza ugostit će najvjerojatnije u lipnju 2008. godine.

Kup podravskih ribiča

Izvarska Hrvatska manjinska samouprava 25. kolovoza 2007. g. utemeljila je Kup podravskih ribiča, koji želi prirediti svake godine za ekipe hrvatskih manjinskih samouprava Šomođske županije. Ciljevi su Kupa jačanje osjećaja nacionalne samobitnosti u podravskim hrvatskim naseljima, snaženje međusobne suradnje i čuvanje hrvatskoga jezika kao jezika komunikacije u krugu prijatelja. Natjecanje podupire, kao suorganizator, Hrvatska manjinska samouprava Šomođske županije.

Zamisao o ribičkom kupu iskrsla je u glavi predsjednika izvarske Hrvatske manjinske samouprave Tibora Hudaka, koju su odmah prihvatile druge seoske i županijska samouprava.

Zašto baš ribički kup? Na pitanje je odgovorio sam predsjednik:

– *Hrvatske manjinske samouprave u Šomođu, zajedno sa županijskom, dobro surađuju, svaka ima i svoju*

ideju o raznim programima u koje se uključujemo skupa. Nema nas mnogo, stoga priredbe valja uskladiti. Znam da neka druga hrvatska naselja planiraju ili već imaju svoje tradicionalne programe, u to ćemo se i mi uključiti, no ribičkoga kupa još nije bilo na tom području. To je takva priredba na kojoj hrvatski govore i oni ljudi koji ga slabije znaju jezik, kao i ja. Nazočnost većeg broja prijatelja iz Ferdinandovca svakoga „prisiljava“ da progovori na hrvatskome – reče g. Hudak.

Na natjecanje u ribolovu prijavile su se družine iz svih šomođskih mjesta gdje djeluju hrvatske manjinske samouprave. Tako su na ribnjak koji se nalazi između Izvara (Vízvár) i Rasinje (Heresznye) stigli ribiči iz Barče,

Organizatori s pobjednicima iz Ferdinandovca

Novog Sela, Bojeva, Dombola, Lukovića, Daranja, Potonje, KAPOŠVARA, Brlobaša, Izvara te iz Ferdinandovca u Hrvatskoj.

Njih su pozdravili domaćini, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave Đuso Dudaš i predsjednik županijske manjinske samouprave Jozo Solga.

Ribiči su okušali svoje znanje u ribolovu od devet do 11 sati po ekipama. U svakoj ekipi bila su dva natjecatelja po dva štapa. Većinom su lovili plovkom, a mamac je bio crv. Najviše je ulovljeno babušaka, nekoliko šarana i malih somova.

Truba je označila kraj natjecanja i slijedilo je mjerenje, vaganje ukupne težine, te su uračunati bodovi po komadu.

Nagrada nisu uručene na licu mjesta, nego u izvarskom domu kulture, u svečanim okvirima.

U ekipnom natjecanju od 14 ekipa prvo mjesto osvojila je ekipa iz Ferdinandovca III, tj. Tomislav Kožar i Vladimir Pregiban s ulovom 10,2 kg i 80 komada, drugo mjesto pripalo je izvarskoj ekipi s 10,15 kg i 61 komadom, a treće ekipi Ferdinandovca IV s ulovom 8,65 kg i 51 komadom.

Najviše riba ulovio je Izvarac Gabor Babajić. Najveću ribu ulovio je, također Izvarac, Zoltan Pete, a najmanju Ivan Žugović iz Ferdinandovca. Među natjecateljicama najviše je ulovila Biserka Mihaljević.

Nagradu je dobila i najneuspješnija ekipa – potonjska.

Kup podravskih ribiča 2007 prvi put je osvojila ekipa onkraj Drave, ali se organizatori nadaju da će pehar iduće godine «preplivati» rijeku.

beta

Najspretniji ribiči iz Izvara: Gabor Babajić i Zoltan Pete

Intervju

„Na svoj način pokušam pomoći hrvatskoj zajednici“

Manjine u budućnosti mogu se očuvati ako imaju jaku nacionalnu samosvijest te ako čuvaju i rabe svoj nacionalni jezik. Sve to iziskuje posebne napore ako oni žive u izravnom dodiru s većinskim narodom i nemaju mogućnosti rabiti svoj jezik u svakodnevnom životu. Materinski jezik gubi na svom značenju u svakodnevnoj komunikaciji.

Tibor Vlašić, trgovac iz Sumartona, unatoč vanjskim utjecajima svjesno pazi na čuvanje jezika i samobitnosti u svome krugu. On u svom dućanu širi hrvatsku riječ, pokušava i s mlađim kupcima razgovarati hrvatski jer, kako reče, to je dužnost svih Hrvata. Zanimalo me odakle ta jaka samosvijest, pa sam ga posjetila u trgovini.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Možeš li mi nešto reći o svome dosadašnjem životu?

– Rođen sam u hrvatskoj obitelji 1963. g., i od rođenja živim u Sumartonu. Osnovnu sam školu pohađao u Sumartonu i Serdahelu, a srednju u Kaniži, zatim se zaposlio. Godine 1991. otvorio sam trgovinu u selu i od tada je vodim sa ženom.

Ti si u svojim očima pomalo i čudak, poznati si po tome da svugdje naglašavaš važnost hrvatskoga jezika, kao da bi bio učitelj našega jezika ili čelnik neke hrvatske ustanove. Odakle ti to dolazi?

– Rekao sam, rođen sam u hrvatskoj obitelji, kao dijete mnogo sam bio s bakom i djedom, jer su mi roditelji radili u Budimpešti, a oni nisu niti znali mađarski, međutim, kada sam krenuo u školu, i meni je bio mađarski jezik važniji jer svugdje se to rabilo. U školi se govorio hrvatski književni jezik, što je dosta drukčiji od kajkavskoga, pa nije mi se dalo ni time mučiti. U srednjoj školi gotovo nam je bio sram što smo Hrvati, više puta sam čuo «Kraboti». Unatoč tomu taj osjećaj nacionalnog identiteta vjerojatno je bio u meni, samo se nije ispoljio. Oči mi je otvorio Nikola Jelenčić, djelatnik Hrvatske matice iseljenika, koji je prilikom predaje nagrade „Najselo” prekrasan govor održao o važnosti čuvanja identiteta i svoga materinskog jezika. Njegov me je govor tako dojmio da sam odlučio da ću se držati toga jer i ja imam jake hrvatske korijene i doista nam je dužnost da to čuvamo. U tom pogledu sam shvatio i to što su mi dali roditelji, tek kada su umrli. Tada sam počeo biti svjestan svega ovoga, što su moji korijeni, koliko sam zapravo dobio od njih i kakva krv teče u mojim venama. Kada su otišli na drugi svijet, ostala je ogromna praznina u meni, jer u obitelji nisam baš imao s kim «spominati se» onako po našem kajkavskom govoru. Žena mi je Mađarica, pa s njom hrvatski ne mogu govoriti. Jezik mi je nedostajao, od tada uvijek tražim priliku da porazgovaram s nekim hrvatski.

Mislím da ti to nije lako u mješovitom braku i u svijetu gdje većinom samo mađarski jezik čuješ. Kako uspijevaš?

– Svjesno slušam hrvatski radio, pazim na nove izraze, gledam hrvatsku televiziju, ako imam vremena, odlazim u Hrvatsku, srećom,

vrlo je blizu. Kad dolaze kupci u dućan, i stariji su ljudi, ja obvezatno razgovaram s njima hrvatski, većinom kajkavski, prije sam najviše sa starcima, a sada probam i s mlađima, i njima se to sviđa. Već više ljudi koji dolaze u dućan pozdravljaju me na hrvatskom jeziku i znaju da sa mnom treba hrvatski razgovarati.

Zašto je to tebi toliko važno? Ti si se javio i na tečaj hrvatskog jezika iako dobro znaš hrvatski.

– Meni je lijepo ako ljudi koji su Hrvati govore hrvatski, to je njihov jezik. Žalosno mi je vidjeti da jezik nestaje. To je za mene izazov i to mi je hobi. Odlučio sam da ću ga naučiti tako dobro kao oni koji žive u Hrvatskoj. Htio sam otići raditi u dućan u Hrvatsku, u našu mrežu, ne zbog zarade, već zbog vježbanja jezika, no ima dovoljno posla i tu, pa tako nisam stigao. Među svojim prijateljima često govorim hrvatski, ali ima i takvih koji neće unatoč tomu što znaju. Obožavam glazbu i mnogima posuđujem svoje CD-ploče hrvatskih izvođača, onda i oni to žele nabaviti, širim i hrvatsku glazbu. U dućanu obvezatno mora se slušati hrvatski radio i hrvatska glazba. Na internetskoj stranici sela Sumartona pišem hrvatski. Ne sviđa mi se da naši Hrvati pišu mađarski. Zašto ako znaju i hrvatski, možda se kod nekih tema izražavaju nešto teže, ali sve se može opisati, ali ako se jezik ne vježba, onda se i izgubi.

Čitala sam i tvoje kritike u svezi s nekim priredbama, da ti je nešto falilo na hrvatskom jeziku.

– Volim kada idu programi na hrvatskom jeziku, zašto ne ako su većina stanovništva Hrvati.

Neki kažu da stalno kritiziraš, ali ti ne želiš imati nikakvu funkciju u društvenom životu Hrvata.

– Na žalost, nemam toliko vremena, moj posao, voditi dućan svakodnevnih namirnica iziskuje mnogo napora od mene i supruge. Svaki dan ustajemo vrlo rano, moram često putovati i onda se umorimo, nemam toliko snage da i to radim. Ja tako na svoj način pokušam pomoći hrvatskoj zajednici da u svom krugu širim jezik i važnost nacionalne samosvijesti.

Mislím da je i to velika pomoć hrvatskoj zajednici.

– Ne vjerujem da bih mogao nešto veliko postići.

Ima li nešto što ti se ne sviđa ili ti, kao Hrvat, nedostaje u Sumartonu?

– Nisam zadovoljan s dječjim vrtićem, jer mislim da bi već tamo trebalo početi učiti djecu na hrvatski jezik. Isto tako mislim i za školu, trebalo bi pokrenuti dvojezičnu nastavu, jer ova četiri sata u predmetnoj nastavi nisu dovoljna da djeca nauče jezik. Na žalost, u obitelji već ne govore hrvatski. Ni to mi se ne sviđa da tamburaši sviraju hrvatsku glazbu, ali ne znaju o čemu pjevaju. Vidim da to vole, ali bilo bi važno da znaju o čemu pjevaju. Vrlo mi fale hrvatske mise, ponekad idem u Hrvatsku na misu, no to ipak nije rješenje za naše ljude. Mnogi ne mogu otići jer već teško hodaju ili nemaju toliko vremena. Malo mi fale i stari običaji, nešto pokuša očuvati kulturno društvo, ali ne predaje u dovoljnoj mjeri mladima.

Jesi li upoznat s manjinskom politikom?

– Donekle ju pratim iz Hrvatskog glasnika, ali puno ne vidim što se dešava i kako to utječe na našu regiju. Mislim da to nije ni toliko važno, ljudi sami moraju biti svjesni svoje nacionalnosti i očuvanja materinskog jezika. Svako mjesto gdje žive Hrvati prvenstveno odgovara za sebe.

Vidiš li ti neki pomak u tom pogledu?

– Čini mi se da ljude više nego prije deset godina zanima hrvatski jezik i sve što se veže uz to. Ali na žalost i danas ima takvih ljudi koji su Hrvati i srame se govoriti na svom jeziku.

To su oni ljudi koji su dalje otišli od kuće. Otkada su granice slobodnije i ljudi češće odlaze u Hrvatsku, hrvatski jezik je dobio na prestižu.

Što misliš, hoće li se hrvatska manjina u Mađarskoj moći održati još dugo?

– Na žalost, iz godine u godinu sve nas je manje, ali koji ostajemo, svjesni smo svog identiteta. Kada Hrvatska uđe u Europsku uniju, to će se još poboljšati, više ljudi će htjeti znati govoriti jezik, no znanje jednog jezika još ne znači i nacionalnu samosvijest. Mislim da na to treba mlade učiti, a najbolje ih možemo pridobiti svojim primjerom. I ja sam malo kasno počeo odgajati svog sina, ali mislim da nikad nije kasno, i on shvaća što mu objašnjavam i prihvaća da mu se obraćam na hrvatskom jeziku.

Život Šokaca kraj Dunava i njihovi običaji – svijet Marije Dobsai Pečuvac

Marija Dobsai Pečuvac rođena je 1948. godine u Mohaču u zemljoradničkoj obitelji na Vadi. Već kao malo dijete, živeći na salašu, voljela je crtati i slikati. Nakon gimnazijskog školovanja Marija se udala. Majka je jednoga sina. Uz odgoj djeteta, rad i učenje ostalo joj je malo vremena za slikanje. Godine 1993., nakon niza vanjskih okolnosti, počinje aktivnije slikati. Od proba na slikama kupljenih goblena do crtanja cvijeća, na poticaj svojih prijatelja i znanaca, prišla je i zahtjevnijim crtežima.

Danas slika temperom i uljem, na platnu ili sintetičkoj svili. Njezino šokačko podrijetlo duboko je usađeno u nju. Taj svijet je svijet njezinih roditelja koji ona želi pokazati drugima, onima koji ga nisu upoznali. To je svijet sjećanja. Mohački Hrvati, kuća i sve oko nje, veselje u kolu, praznici, pokladna veselja, umorni bušari oslonjeni na staro deblo odmaraju se na Marijinim slikama. Uz narečeno rado i često slika krajolik i mrtvu

prirodu. Dugo vremena slikala je samo za svoju dušu, a danas taj čarobni svijet, na našu radost, dijeli s nama. Ove godine i pečuška likovna javnost mogla se upoznati sa svijetom Marije Pečuvac na izložbi koja je u sklopu Hrvatskoga dana priređena u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa.

Marija 2000. godine osvaja glavnu nagradu IV. mohačkog Salona likovnih i primijenjenih umjetnosti i pravo na postavljanje samostalne izložbe koja je i ostvarena u galeriji mohačkoga Kossuthova kina 9. veljače 2001. godine. Od tada je imala više samostalnih i skupnih izložaba u rodnome gradu i šire. Redovito sudjeluje mohačkim salonima i dobiva posebna priznanja za svoj rad. U svome slikarskom izričaju oslikava svoja sjećanja, staru Šokadiju i njezine motive, sličice iz života, šokački narodni život njezina je nepresušna inspiracija. Traži davno zaboravljene običaje, obrte. I uglavnom pokušava vjerno prikazati ljepotu narodnih nošnji. Redovito priređuje izložbe u sklopu priredaba vezanih uz Ophod bušara, i to u svojoj kući koju pri tome pretvara u prekrasnu galeriju. Njezine slikarske minijature izdane su i u katalogu naslova «Minijature 2005», koji je izdala Likovna kolonija Pihachi u Republici Hrvatskoj. U sklopu priredbe Bošnjačkog sijela, 25. kolovoza, samostalnom izložbom u tamošnjem domu kulture svoj svijet podijelila je s Kujinčanima i njihovim gostima. Marija Dobsai Pečuvac izuzetna je osoba koja svojom ljudskom skromnošću i svojim dosadašnjim radom zavrđuje sve pohvale i potporu, izazivajući pri tome našu začudnost dubokom predanošću svijetu hrvatskih korijena. *bpb*

TAR – To je mjestance nedaleko od Poreča u kojem je hrvatski slikar Zlatko Prica, rođen u Pečuhu, imao svoj atelje i gdje su nastala neka od njegovih remek-djela, poput slika Tarskoga ciklusa. Svojom likovnom ostavštinom zadužio je dvije zemlje: Hrvatsku i Mađarsku, te dva grada: Samobor i Pečuh. Već nekoliko godina, nakon slikarove smrti, zalaganjem njegove udovice Jasmine Jugo-Prica i vodstva dvaju gradova, poglavito ljudi koji su poštovatelji njegova djela, radi se na utemeljenju Zaklade koja je ovih dana proradila u Taru, Zaklade Vesne i Zlatka Price. Naime, 19. kolovoza svečano je otvorena Zaklada u čijem se vlasništvu nalazi i stambeni objekt u Tari. Zaživio je rad spomenute Zaklade, čiji će radovi obići galerije diljem Hrvatske, a obnovljena je i umjetnikova kuća u Taru, koja je namijenjena za rad mladih likovnih umjetnika. Na otvaranju obnovljenog objekta u Taru bili su pečuški dogradonačelnik Tibor Gonda, ravnatelj Pécs/Sopianae Örökség Kht-a Jenő Újvári, nedavno nositelj visokoga samoborskoga priznanja Počasni građanin Samobora, Ernest Barić, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dogradonačelnica Samobora za društvene djelatnosti Marica Jelenić i mnogi drugi u društvu likovnih umjetnika koji će u sljedećih nekoliko dana stvarati u Tari. Objekt u Tari, odnosno Zaklada Vesna i Zlatko Prica u vlasništvu je dvaju gradova, Samobora i Pečuha, koji su u obnovu objekta uložili oko osam milijuna forinti. Namjera je Zaklade okupljati u nekoliko turnusa nekoliko likovnih umjetnika iz Mađarske i Hrvatske koji bi u tarskom ambijentu stvarali, a nakon boravka ostavili jedno likovno ostvarenje Zakladi. Time bi se stvorio fond slika koji bi bio pogodan za izložbe koje bi putovale izložbenim prostorima Hrvatske i Mađarske, te šire. Umjetnici bi radili u nekoliko turnusa, a ova godina je pokusna i radit će se u dva do tri turnusa. Svojevrsna je to inicijativa koja pokazuje kako se štovanjem djela velikoga slikara i njegove prerano preminule kćeri Vesne Prica brišu granice putem umjetnosti i otvara se u zajednički prostor življenja i suživota koji je karakterizirao mađarski i hrvatski narod dugih tisuća godina.

U spomen pjesnikinje Roze Vidaković

Grob Roze Vidaković na čavoljskome groblju godinama je stajao usamljen s nadgrobnim spomenikom na kojem se jedva moglo iščitati ime pjesnikinje koja je svojom pjesničkom ostavštinom zadužila hrvatski narod u Mađarskoj. Ovih sam dana dobila toplo pismo našega čitatelja Stipana Švrake iz Čavolja u kojem mi je poslao fotografiju obnovljenoga nadgrobnog spomenika Roze Vidaković koji je obnovio njezin poštovatelj (bližih srodnika pjesnikinja nema u rodnome selu), te posljednju napisanu pjesmu koju je pjesnikinja napisala prije smrti na mađarskom jeziku, a na hrvatski jezik ju je preveo Marko Dekić. Spomenik je obnovljen i dopunjen, a pjesma koju donosimo u spomen je čavoljske zadruge u kojoj je pjesnikinja radila i iz koje je otišla u mirovinu.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu Roza Vidaković Oproštajna

Još uzdah jedan, marama mi
prhne,
Stopalo moje prašinu puta skriva,
Kroz magleno velo trepavica mi
drhtne –
Između minulog i budućeg,
vrijeme opoćiva.

Dok u minutu dvije decenije
mogu stati,
Sjaj im postaje uspomenom, a
ritam
Zakonski, jedno o druge mogu
odstupati
Paralele, putanje kružnoga luka
nam.

(1980. – Čavolj)

O nama kažu drugi ...

Profesor Đuro Vidmarović

Gospodine Vidmaroviću, sreli smo se u Šopronu na petim Hrvatskim danima (od 22. do 24. lipnja), na tribini Važnost pisane riječi Hrvata u okolici

Šoprona. Vi kao dobar poznavatelj Hrvata u Mađarskoj, s kojim zadatkom ste danas tu?

Mene je dr. Pajrić pozvao kao čovjeka koji se dugo, da ne kažem predugo i previše, bavi u svome interesu i Hrvatima u Mađarskoj i gradišćanskim Hrvatima, da svojim iskustvom, znanjem, primjedbama, da ne kažem «jezičinom», pomognem i dadem neke dimenzije i neke smjernice u sadašnjem trenutku koji je više nego značajan, kao što smo vidjeli iz svih izlaganja, ako ne i prijeloman. I sâm sam se iznenadio situacijom ako je usporedim s godinom 1983. kada sam prvi put boravio ovdje. Stanje je danas više nego porazno. Mogu s legitimitetom zaključiti kako su promjene na štetu i jedne i druge zajednice s ove i s one strane granice, i u Austriji i u Mađarskoj. Ovo vrijeme koje smo svi očekivali kao vrijeme demokratskih promjena, slobode i ljudskih prava, manjina je donijelo ubrzane asimilacijske tijekove, a njihov je konačan rezultat utapanje manjine u biće većinskoga naroda. Cijeli kompleks narodnosnoga školstva, kao što smo danas čuli iz mnogobrojnih izlaganja, povijesno je derogiran i donio je porazne rezultate. Danas se djeca upisuju u školu bez znanja jezika, hrvatski jezik uči se kao strani, nema asimetrične dvojezičnosti, ona je, na štetu manjine, završena, a to se zove asimilacijom. Što se može spasiti i može li se išta spasiti? Suština je da manjinski kolektiviteti zamiru i nestaju, ne mogu više obavljati funkciju mosta. Danas smo se ovdje okupili intelektualci per exelance, i zaključili ma koliko politika dala dobra rješenja, rezultat toga što se tiče manjina poražavajući je, i mi to kao intelektualci moramo ustvrditi te hrabro i otvoreno kazati u oči. Kakva će biti reakcija? Ona ne ovisi o nama ... Raščlanili smo i mnogobrojne probleme i došli do poražavajućih zaključaka. Trebalo bi da manjina ne bude paravan politike, ako je to tako, to je loše, suština je ipak da manjinski kolektiviteti zamiru i nestaju ...

Mi, Hrvati u Mađarskoj, Vas najviše poznajemo i cijenimo kao promotora hrvatske riječi iz Mađarske u matičnoj domovini. Što danas radite i čime se bavite, a što se i nas tiče?

Otišao sam s 55 godina u političku mirovinu da bi se mogao baviti književnim radom,

ali i produžiti svoj rad bavljenja hrvatskim manjinama. Želim popularizirati i ukazivati na bogatstvo njihova jezika i književnosti, što je potrebno ubaštiniti u hrvatski duhovni prostor. Služi me zdravlje i ove će mi godine izaći knjiga izabranih tekstova o ovdašnjim Hrvatima pod naslovom «Teme o Hrvatima u Mađarskoj» gdje ću podastrijeti teme o školstvu, što se desilo s narodnosnim školstvom 1962., do tada i poslije, gdje su uzroci te ubrzane asimilacije, podvrći ću analizi međudržavni ugovor koji je krasno sročeni, ali

nema podzakonskih akata te kao takav nije dao rješenja, ostao je deklarativan, nefunkcionalan i nije dao željene rezultate. Dakako, tu su i mnogobrojne opservacije na kulturu i književnost. Radim i na knjizi Josipa Gujaša Đuretina, radim na tekstološkoj analizi njegovih tekstova. Njegova je ostavština stjecajem okolnosti kod mene, zahvaljujući njegovoj udovici Veri Grunčić. Mislim kako će sve to biti interesantno. Ima još tema, ali doći će vrijeme i na njih ako bude zdravlja i raspoloženja.

Branka Pavić Blažetin

„Welcome dear guest“
12. Festival hrvatskih folklornih društava
„Trojna granica“
2. Gajdaški festival

Nastupaju

- *Luj-Brankovići (Bosna-Hercegovina)*
- *Valpovo (Croatia)*
- *Beačevci (Croatia)*
- *Kupina (Croatia)*
- *Generalski Stol (Croatia)*
- *Konavle (Croatia)*
- *Tavankur (Srbija)*
- *Salantia (Mađarska)*
- *Kašad (Mađarska)*
- *Tanac (Mađarska)*

Program (15. rujna, Subota)

Najboljstvo trg
15:00 15:30 Gajde koncert
15:15-15:45 Mimosol
15:45 16:00 Zajedničko kolo

Trg Katedrale
16:00-17:00 Folklorni program

Dom omladine (open-air)
17:15 19:00 Koncerti

Dom omladine (u domu)
19:30-21:00 Folklorni galaprogram
21:00 24:00 Zajednička plesatnica

Gajdaši i orkestri

- *Bračević (dalmatinske gajde)*
- *Szjépan Vécovité (hrvatske gajde)*
- *Hrvatski gajdaški zbor*
- *Szabó Zoltán (mađarske gajde)*
- *Végh Andor (podravske i buranjske)*
- *Parkás Richárd (leske gajde)*
- *Németh Mihály (šotske gajde)*
- *I drugi*

Polkovitelji i organizatori

- *KUD Tanac*
- *Nemzeti Kultúrális Alap*
- *Pečuska hrvatska samouprava*
- *Hrvatska samouprava županije Baranje*
- *Dom omladine*
- *Kulturni centar Pečuh*

Donatori

- *Ivica Barić i Melita Tarotić*
- *Tibor Végh*

Bogatstvo ...

Otvaranje školske godine u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu, gdje je novu školsku godinu započelo 285 učenika

Foto: Ákos Kollár

Plajgor proslavio 475. obljetnicu dolaska Hrvatov

Jačkarice „Zore” iz Kisega

Zbor „Sv. Cecilija” iz Sambotela

Jačkari iz Čeprega

Načelnik Plajgora ovput je slavio i svoj 50. rođendan, zato su mu i posebno čestitali Čeprežani, na čelu s Marijom Kralj

približno pet-šest put povećao s gosti broj stanovništva. Povorka je jednoč samo stala pri mramornoj ploči na koj se piše da to je rodna kuća oca Mate Meršića Miloradića i ku su postavili 2000. ljeta plajgorski rodoljubi, iseljeniki. Ovde su položili vijence predsjednik HDS-a Mišo Hepp, županijski i mjesni zastupnici i, kako je to sam seoski prvak kasnije istaknuo, „to nam je dužnost da se spomenemo na to da to je očev rodni stan našega najvećega gradišćanskoga pjesnika, pokidob ja mislim da ovo nij dosta poznato, zvana ove okolice.” Po kratkom odavanju časti, povorka je nastavila put sve do lokve kade je nazočne dočekala hladovina u šatoru, pilo za žedne, jilo za gladne. S pozdravnimi riči Vincija Hergovića se je začeo kulturni blok na kojega su pozvana sva sadašnja hrvatska kulturna društva, no zavolj drugih obavezov neki i nisu dospili. U programu su sudjelivali jačkari sambotelskoga zbora „Sv. Cecilija”, mišani zbor „Slavuj” iz Hrvatskih Šic. Znova su začeli skupa jačiti i Kisežani,

tako je „Zora” ovo ljeto po drugi put nastupala pod novim dirigentom, a čepreški jačkari, na čelu s Marijom Kralj, predsjednicom Hrvatske manjinske samouprave, su čestitali zlatnimi ribicami i črljenom kapljicom Vinciju Hergoviću prilikom njegovoga rođendana. Ta šalni intermeco su sprohadjali vijencem gradišćanskih jačak i pjevači „Danice” iz Bika, a potom su publiki zakurili i gosti iz Hrvatske, ženski zbor KUD-a Koprivnički Bregi. Jačkari „Peruške Marije”, folklorashi „Mladi Undanci”, i „Židanski bečari” dalje su šarenili program, a gor nismo ni upametzeli kako je odletilo vrime. Svečani dan je završen s balom uz „Kristale”, slavonske tamburaše.

-Tiho-

Samouprava i Hrvatska manjinska samouprava sela Plajgora su pozvale 18. augusta, subotu, na maratonski Hrvatski kulturni festival, a na pragu sela i veliki transparent je nas spominjao da se slavi 475. obljetnica dolaska Hrvatov u ove kraje. Kako je to kasnije i načelnik naselja Vince Hergović tumačio, „u Kisegi pred kratkim počelo je slavlje, spominjanje turske opsade 1532. ljeta. Za nas, za današnje Hrvate, nij bilo čuda riči da smo jezik očuvali, da odonda držimo naše tradicije, to pak moramo proslaviti s kulturnim programom. Znamda još već ljet pred tim su došli živiti Hrvati, ar povjesničari velu da je Nikola Jurišić zato preselio simo ar je znao hrvatski, a nij znao ugarski, a došao je med svoje Hrvate u ove kraje.” To je spomenuo u svojoj prodiki i Štefan Dumović ki je celebrirao hrvatsku mašu, ka je bila pak prva točka ovoga velikoga svečevanja. U svetačnom ophodu sela pak se je samo vidilo da se je toga dana

Načelnik sela Vince Hergović stavlja vijenac na rodni stan oca Mate Meršića Miloradića

Hrvatski dan u Kalači

Sa srcem, vjerom i jezikom biti Hrvat

Bački Hrvati svake godine potkraj kolovoza okupljaju se u Kalači kako bi se prisjetili biskupa Ivana Antunovića (1815. – 1888.), duhovnog vođe i preporoditelja podunavskih Hrvata, kojemu je povodom 125. obljetnice imenovanja za naslovnog biskupa, 2001. godine postavljena spomen-ploča na nekadašnjoj kanoničkoj kuriji, danas nadbiskupijskoj riznici.

Hrvatski dan u subotu, 26. kolovoza, ove godine prvi put organizirala je novoutemeljena Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače, a okupilo se više od 300, možda i domalo 400 vjernika iz većine bačkih hrvatskih naselja – Bačina, Dušnoka, Kalače, Baje, Santova, Kačmara, Gare, Aljmaša i drugih.

Susret je započeo posjetom nadbiskupskoj riznici, nekadašnjoj kanoničkoj kuriji u kojoj je svojevremeno živio i radio biskup Antunović. Nakon nekoliko godina ponovno je priređen kulturni program, u kojem su nastupili KUD «Vodenica» iz Bačina, KUD «Zora» iz Aljmaša i KUD «Danubia» iz Dušnoka.

Središnji i najljepši dio svečanosti bila je hrvatska misa u kalačkoj katedrali, koja je ispunjena do posljednjega mjesta. Misno slavlje na hrvatskom jeziku, koje je već treću godinu zaredom predvodio seksarski župnik, velečasni Ladislav Bačmai, zajedno su služili župnici István Kistamás (Dušnok), Tamás Velencei (Gara), Imre Polyák (Santovo) i Mátyás Schindler (Župa svetog Ante u Baji).

Svojom nazočnosti slavlje su uveličali predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, pred-

sjednik Županijske hrvatske manjinske samouprave Joso Šibalin, dopredsjednik Skupštine HDS-a Đuso Dudaš, konzul savjetnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Jadranka Telišman i predsjednica bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković te predsjednici mjesnih hrvatskih samouprava. Velečasni Bačmai i ovaj put u svojoj prigodnoj propovijedi pozvao je okupljene na očuvanje vjere i materinskog jezika, jer kako reče, „u srcu moramo biti Hrvati i pravi kršćani da bismo očuvali svoj identitet“. Prožeta duhom zajedništva, misa je uljepšana pjevanjem Crkvenoga pjevačkog zbora iz Santova u pratnji santovačkoga kantora Zsolta Siróka na orguljama.

Na kraju mise okupljenima se obratio i dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečke-metski, koji je uz ostalo naglasio kako jezik ima važno mjesto u očuvanju vjere, u propovijedanju evanđelja, koje mora biti dostupno svim narodima na svojim jezicima. „Ako narod ostane bez domovine, ostaje mu materinski jezik. Zato je važno očuvati materinski riječ, moliti se na svome jeziku. Tome služi na neki način i ova hrvatska misa za bačke Hrvate” – reče nadbiskup Bábel naglašujući značenje narodnosnoga Hrvatskog dana u životu hrvatske zajednice. Pozivajući se na razgovor s predstavnicima Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače, i na njihov poticaj da se državni Hrvatski dan, koji bi se iduće godine trebao prirediti u Bačkoj, održi u Kalači, među zajedničkim planovima izrazio je želju i ponudio da se za tu prigodu pozove kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački. Oprostio se s riječima: «Neka vaša hrvatska zajednica bude blagoslovljena. Hvaljen Isus i Marija».

Nakon mise uslijedila je prigodna svečanost ispred nekadašnje kanoničke kurije. Okupljene, među njima posebno ugledne uzvanike, u ime organizatora pozdravio je predsjednik HMS-a grada Kalače Bariša Dudaš. Prigodni je govor održao predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, koji se ukratko osvrnuo na život i djelo biskupa Antunovića. Prigodna svečanost uljepšana je bunjevačkim melodijama u izvođenju TS «Vizin» iz Pečuha, a pošto su predstavnici bačkih Hrvata položili vijence ispred spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića, smještene u predvorju današnje nadbiskupske riznice, druženje je nastavljeno u podrumu središnje kalačke župe. Domjenak je priređen za sve okupljene, te je Hrvatski dan u Kalači završen s pravom pučkom veselicom, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se pečuški tamburaši.

S. Balatinac

Bošnjačko sijelo

Okupljanje seoske mladeži uz pjesmu, igru i šalu. Eto, to vam je sijelo u hrvatskom rječniku, a ako je ono bošnjačko, kao ovo naše, onda je sigurno da se okupljamo u Kukinju mjeseca kolovoza. Ove godine zbilje se to 25. kolovoza. Sigurno je da se okupljaju mladi (i seoska i gradska mladež), ali i oni nešto stariji, najmlađi, a bome i najstariji, svi uz pjesmu, igru i šalu, te, nemojmo zaboraviti, ukusne zalogaje. Pravi hrvatski praznik uz hrvatski folklor jest Bošnjačko sijelo u Kukinju. Nema takvoga svehrvatskog okupljanja ni u samom gradu Pečuhu ni u okolnim naseljima u kojima žive bošnjački Hrvati. Ostao je Kukinji i šačica zanesenjaka na čelu, ovoga puta, s predsjednicom Hrvatske samouprave Milicom Klaić Tarađija i njezinim zastupnicima te uz svestranu pomoć seoskoga načelnika Ive Grišnika, a jednako tako i članova Mješovitoga pjevačkog zbora „Ladislav Matušek“.

Organizator, kukinjska Hrvatska samouprava, pobrinula se za bogate i raznovrsne cjelodnevne sadržaje te pozvala na druženje

brojne prijatelje na XIII. Bošnjačko sijelo. Ustalo se rano ujutro te je počelo ribičko natjecanje na I. jezeru u Malomskoj dolini. I dok su ribiči pecali, u selu su pospane budili naši hrvatski svirači, jer trebalo se nogometasima pripremiti i za malonogometni turnir na kukinjskome nogometnom igralištu. Odazvale su se momčadi naših hrvatskih sela, a nogometni dio dana, kako saznajemo, posjetio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić. Najviše ribe ulovio je Mika Krizmanić, više od 11 kilograma. Ulovljenu ribu trebalo je ispeći i pojesti. Nije to bio nimalo lagan zadatak, ali oni koji su kušali, kažu da je bila više nego ugodna. Revijalno kuhanje u dvorištu doma kulture počelo je u poslijepodnevnom satima. Kuhali su Kukinječani, Vršenđani, Mohačani, Pogančani, Udvarci, Duboševčani, ni sama ne znam sve koji. Najbolji kuhari i ribiči su i nagrađeni, ali za mene je najbolji bio perkelt s grahom, izvrsna kombinacija koju je skuhalo poganska Hrvatska samouprava s pomoću seoske načelnice Age Dragovac. Dok su se kuhari znojili, kraj vatre u seoskoj crkvi svete Ane započela je sveta misa na hrvatskom jeziku koju je predvodio svećenik Ilija Čuzdi iz Olasa. Nakon svete mise u domu kulture otvorena je izložba slika amaterske slikarice, Mohačanke Marije Dobsai Pečuvac. Otvorila ju je glavna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin. Nakon otvaranja izložbe polako su se počeli okupljati mnogobrojni folklorasi i prijatelji. Došli su gosti iz Duboševice, Rakitovaca, Osijek, konzulica savjetnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Jadranka Telišman, dopredsjednik Skupštine HDS-a Đuso Dudaš, predsjednica Odbora za kulturu HDS-a Marica Vargović Žigulić te naši Vršenđani, Udvarci, Mohačani, Salančani, Pogančani, Pečušci, Semelj-

ci, Šeljinci, Harkanjci ... S ovima potonjim došli su i mnogi njihovi mađarski prijatelji koje su harkanjski Hrvati, možemo slobodno reći, „zarazili“ hrvatskim jezikom, plesom i pjesmom. U bogatome folklornom programu, na čijem je početku okupljene pozdravio dopredsjednik Skupštine HDS-a Đuso Dudaš, sudjelovao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae iz Pečuha sa zborovodnom Martom Rohonci i spletom dalmatinskih pjesama. Pjevački zbor žena KUD-a Marica iz Salante izveo je pjesme koje je s njima uvježbala članica zbora Marica Ištoković. Orkestar KUD-a Marica iz Salante nastupio je pod vodstvom Joške Kovača, potom su nastupili plesači KUD-a Marica iz Salante koje je uvježbala Vesna Velin. Oni su nastupili uz pratnju Orkestra Vizin. Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata pratio je orkestar iz Kukinje, Mješoviti pjevački zbor i orkestar Ladislava Matušeka iz Kukinje, kojeg ja u svojim napisima nazivam Društvom Ladislava Matušeka iz Kukinje i Semelja jer tu je orkestar, pjevači, plesači, a tu su i članovi Hrvati ne samo iz Kukinje već i iz Semelje, Pečuha, Mišljenja, a kažu kako je duga lista onih koji bi željeli postati članovi ovoga, ja bih ga slobodno nazvala, najizvornijeg sastava hrvatskoga plesa, pjesme i šale, obučenoga u narodnu nošnju, među Hrvatima u Mađarskoj. U njihovoj se izvedbi jednostavno uživa. Ovoga puta predstavili su se koreografijom sastavljenom od šokačko-bošnjačkih plesova koju je uvježbao s njima član društva András Mészáros. Uz narečene nastupila je i Muška pjevačka skupina «Šokci» iz Osijek, a na samome kraju na pozornicu su se popeli svi i zapjevali zajedno. Nakon toga slijedila je večera za sve koji su se zatekli u Kukinju i pritom ogladnjeli, kao i za sve Kukinječane. Bilo je to veliko narodno veselje. Orkestar Orašje uskladio je glazbala za bal koji je potrajao od kasnih sati. Mi smo vam pokušali «kratko» ispričati kako je bilo. Ali ako doista želite saznati kako je u Kukinju, obvezatno sljedeće godine dođite na XIV. Bošnjačko sijelo. Nećete se razočarati.

Branka Pavić Blažetin

Igrali se djeca i odrasli

Zabavna škola nogometa u Kotoribi

Dovidjenja u Donjem Vidovcu! Riječima iz naslova općinski načelnik Donjeg Vidovca *Josip Grivec* obznanio je da će ova sredina, po uzoru na Kotoribu, dogodine prihvatiti domaćinstvo svojevrstnog okupljanja mališana u Otvorenoj zabavnoj školi nogometa 2007. Obecanjem je bio ponukan zadovoljstvom dvjestotinjak polaznika koji su već u petak (10. kolovoza) kazali da jedva čekaju iduću godinu, nove susrete, druženja, igre, zabave i prijateljstva. Sve im je to bilo ponuđeno od 6. do 10. kolovoza u kotoripskome Športskom parku uz potporu mjesnog NK Graničar/Ellabo.

Tih dana od 9 do 14 sati iz tog su okruženja odzvanjali veseli zvuci glazbe, dječje cike, a zeleni je travnjak bio prekriven djecom i odraslima u jednakim živopisnim majicama i kapama. Sve je vrvjelo od neprestanih pokreta, lopti u zraku i na tlu. To su bili polaznici spomenute škole koji su ovamo došli iz Kotoribe, Donje Dubrave i Donjeg Vidovca, čije su općine novčano pomogle ostvarenje zahtjevnog, ali zabavnog programa. Tu je bilo i 22-ero djece i njihovih učitelja iz keresturske Osnovne škole Nikole Zrinskog. Svi su oni bili učenici od 3. do 6. razreda, no našlo se tu i mladih.

Okupila ih je takva središnja škola za Hrvatsku koja ima svoj ured u Zagrebu čiji je voditelj *Velimir Suban* dva dana bio u vezi s polaznicima otišavši iz Kotoribe prepun dojmova. – Oduševila me brojnost jer u ovo doba godine, pod ovim vremenskim uvjetima nije mala stvar okupiti toliko djece, no njihov odnos prema radu, njihova ozarena lica govore sve. Raduje me što je ovdje čak 60 djevojčica koje uspješno kroz igru svladavaju elemente nogometne igre i drugih igara jer je program zacrtan tako što se 70% njegova dijela odnosi na nogometne elemente, a ostatak na druge zabavne igre. – Zadovoljstvo na licima djece povratna je informacija – kaže *Josip Piskač*, instruktor škole za sjeverozapadnu Hrvatsku koji dodaje da su kotoripska škola i ovdašnji NK Graničar/Ellabo test za ovaj projekt položili lani u jesen kada su na sličan način obilježili Dan šećerne bolesti pokazavši kako se samo kretanjem i fizičkim aktivnostima može biti zdrav, zadovoljan, a to im je potrebno upravo sada kada su daleko od školskih klupa.

– Moto škole je Dijete u centru. Isprepletene aktivnosti provodilo je 12 trenera i

isto toliki broj njihovih pomoćnika koji su radom na 12 postaja, rotacijama kroz određeno razdoblje provodili program koji je svaki dan nudio nešto novo – kaže ravnatelj škole *Franjo Farkaš*.

Prostor i rječnik nisu nam dostatni da bismo opisali tu novinu koja je ušla u Međimurje, a koja se još provodi u 20-ak hrvatskih središta. *Suban*, završeni polaznik danske Akademije za masovni nogomet, kaže kako se projekt od 1998. g. provodi u 14 europskih zemalja, a u našoj zemlji je prisutan petu godinu. – U Međimurje smo htjeli doći već 2003. godine, no nismo imali razumijevanja određenih struktura premda je škola sastavnica UEFA-a, priznata od ministarstava obrazovanja, odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi – dodaje s uvjerenjem da će kotoripska priča biti pričana i u drugim sredinama i da će ovakvo ljetno okupljanje imati svoj nastavak i dogodine u ovom istočnomeđimurskom kutku.

Raduje i to što su uz polaznike gotovo svakodnevno bili čelnici spomenutih općina te iz dana u dan i sve više roditelja koji su pljeskom popratili svečanost podjele diploma posljednjeg dana škole.

Korijeni u Danskoj

– Svi se igraju, nitko nikome ne smeta i svi su zadovoljni – s tim motom je ovaj projekt osmislio, a skandinavske zemlje su ga podržale, Danac *Andres Levinsen* koji je od 1991. do 1993. bio pripadnikom UHNR-a. Vidio je stradavanje djece u ratu, pogotovo u zapadnoj Bosni odakle je nas 12-ero otišlo na usavršavanje u Dansku – kaže *Suban* koji je radio s djecom drugih zemalja donoseći iz tih sredina pozitivnosti škole koja postaje sve prihvatljivija u širim okvirima. – Djeci treba dati mogućnosti da se igraju, kreću zabavljaju. Vjerujte i vidite, ništa im nije teško, a to se mora preslikati i u daljnji život.

Mladen Grubić

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifehaza

NE ZNATE VI NIŠTA!

Starica sa štapom, s teškom je mukom došla do ambulante, te će liječniku:

- Doktore, na lijevu nogu jedva stajem. Jako me boli.
- A, koliko vam je godina, bako? – upita liječnik.
- Devedeset i dvije, hvala dragom Bogu! – odgovori starica.
- Ne mogu vam ja tu ništa pomoći. To su visoke godine i sve dolazi od toga, bako – reče liječnik.
- Da su godine u pitanju, doktore, boljela bi me i druga noga. Ma, ne znate vi ništa! – odbrusi baka.

KOD MAGARCA

Na dvorišnim vratima seoskog imanja stajao je natpis: „Ako vam treba dobar, vrijedan i poslušan magarac, svratite k meni.”

SAMILOST

Nepažljivi vozač na seoskom putu pregazio je domaću kokoš. Odmah zaustavi automobil, uze pregaženu životinju, otvori prtljažnik i htjede je ubaciti, kad se iz dvorišta začu vika ljutite domaćice:

- Bezobrazniče, bar mi je ostavite takvu kakva već jest!
- Krivo ste sve shvatili, gospodo! Samo sam htio jadnu nesretnicu što prije odvesti u bolnicu.

RAZLIKA

- Znaš li ti, Luce, da deva može raditi sedam dana, a da uopće ništa ne pije?!
- A znaš li ti da onaj moj može piti sedam dana, a da uopće ništa ne radi?!

ČISTA NEPRAVDA

- To je obični bezobrazluk i čista nepravda!
- žali se Luka svom prijatelju. Sve nagrade pokupili su najveći glupani, a mene se nitko ni sjetio nije ...

TEK ILI VEĆ

- Što će biti vaš sin kada doktorira?
- Vjerojatno će već biti djed ...

UVIJEK SKUPA

- Čini mi se, gospodine, da sam vaše lice već negdje drugdje vidio ...
- Nemoguće, ja svoje lice uvijek nosam sa sobom ...

Otvoreno pismo Hrvatskoga akademskoga kluba na glavno uredništvo Hrvatskoga Glasnika

Poštovano glavno uredništvo,
draga gospa Branka Pavić-Blažetin!

Obrnemo se na Vas zbog komentara „Thompsonstop!” gospe Timee Horvat u 32. izdanju Hrvatskoga Glasnika ovoga ljeta.

Spomenuti komentar na drugoj strani 32. izdanja karakterizira pjevača Marka Perkovića Thompsona kao domoljuba. Sad se stavi pitanje, kako imenovani pjevač izrazi onu ljubav k domovini? Da li su Ustaše bili domoljubi?? Ustaše su zaklali nekih 90.000 Srbov, Hrvatov, Židovov i Romov u koncentracijoni logori Jasenovac i Gradiška Stara!

A domoljub Thompson jači puno entuzijasma „*Jasenovac i Gradiška Stara, to je kuća Maksovih mesara. U Čapljini klaonica bila, mnogo Srba Neretva nosila*”.

Je ovo ljubav ili fašizam? Pitanje je retorično.

Muzika popularnog Thompsona je velikim dijelom dobra i jako ritmična, ali nažalost nij potpuno zadovoljavajuće ocijeniti kvalitetu muzike samo po brojnoj publiku. Nakon koncerta pred oko 60.000 ljudi, ki je spomenut u Hrvatskom Glasniku, je „Simon Wiesenthal Center” poslao otvoreno pismo na republiku Hrvatsku u kom je strogo kritizirao činjenicu emitiranja koncerta u državnoj televiziji. Predbacivao je direktno podupiranje fašizma i agitacije. A i u liberalnoj republici Nizozemskoj su prepovidani nastupi Thompsona. Zvana toga se upozna velike dijele publike Thompsonovih konceratov na ustaški insignija – je i to znak ljubavi prema domovini?

Nije triba diskutirati uzroke zbog kih HAK neće pustiti Thompsona na Dan mladine – još i ako igra zaman! Društvo ko se zalaže za toleranciju između narodnih grup, ko potribeje akceptanciju vlašćega identiteta nikako ne more odobriti nastup grupe ka glorificira fašizam! A „*Ja Ustaša i ćaća mi bio, Otac sinu zanat ostavio.*” (Da, to je stvarno tekst jačen od Thompsona!) ne dopušta interpretacije!

Polag ovih svih odzgor nabrojjenih činjenic nije potriбно nabrojiti još već uzrokov zač HAK ne dopusti ovu grupu na Dan mladine, naime uzroke sigurnosti, zgubitka imedža i eventualno financijov. Poznato je, da neo-nacisti redovito prouzrokuju svadbe i bitke. Rasistična bitka na Danu mladine znači čemeran imidž za ovu vrlo poznatu priredbu – ka se je početkom zvala „Randevu”. A ne neg za imidž priredbe nego i organizatorov. Da čemeran imidž nij priskočan pri iskanju šponsorov i podupiranja je od sebe jasno. Ada leži u samom interesu organizatorov, da se ovako ča ne stane.

Zvana toga se je izbor muzičkih grup diskutirao i odlučio zajedno, to znači skupa s organizatori sela, ada Petrovoga Sela i HAK-a.

Kratak komentar grupi Let3. Jasno da se muzika ne sviđa svakomu – ukusi su različni. I Madonna je bila puno kritizirana za nje erotične nastupe. Kad je novinarka Horvat u svojem komentaru citirala tekste grupe Let3 „*s jačkami, citiram doslovno Riječke pičke, Kurac u čelo, živi kurac itd.*” (cit. iz komentara T. H.), je mislim zabila na riči Thompsonovih jačak, ke glasu: „*Oj Račane jeba ti pas mater, i onome tko je glasa za te*” (napomena: Ivica Račan je pokojni bivši premijer republike Hrvatske).

Pozvemo Vas sve da se sami osvidočite kvalitete grupe Let3 pri ljetošnjem Danu mladine. A ako niste istoga mišljenja, smo zahvalni za svaku kritiku! Jer kritika nam pomaže poboljšati naš program.

Konačno kanimo spomenuti da bi si dočekivali od profesionalnih žurnalistov profesionalnu rešeršu člankov. Nesmi se dogoditi, da manjinske medije glorificiraju nacizam, fašizam, rasizam ili spodobne ideologije, samo zbog toga kad se prodaju pod plašćem „rodoljublja”! Jur nek male rešerše objelodanu masu člankov još i znanstvenih raspravov o fenomenu odnosno pogibeli „Thompsona”. Odzgor spomenuti komentar je kontraproduktivan za interese manjine ka živi od tolerancije, harmonije i podupiranja. Domoljub da. Rasizam ne!

To je i razlika med Thompsonom i Škorom ki pjeva „Ne dirajte mi ravnicu”. Ostanemo srdačnim pozdravom i se ufamo na daljnju dobru suradnju!

U ime HAK-a

Štefan Emrich
predsjednik HAK-a

Odgovor

na Otvoreno pismo uredništvu Hrvatskoga glasnika,
tjednika Hrvata u Mađarskoj,
gospodinu Štefanu Emrichu,
predsjedniku HAK-a

Poštovani gospodine Štefane Emrich!

Iznenadio me je ton vašega pisma upućenog uredništvu Hrvatskoga glasnika i meni kao njegovoj glavnoj i odgovornoj urednici. Povod pismu jest komentar naše novinarka Timee Horvat (objavljen 9. kolovoza, u HG, broj 32, na 2. stranici) odgovorne za gradišćanske Hrvate u Mađarskoj te za događanja u široj gradišćanskohrvatskoj sredini. Pišete kao jedan od organizatora (kako znam, drugi je HKD Gradišće iz Petrovoga Sela) ovogodišnje priredbe Dana mladine koja će se ove godine održati u Petrovom Selu. Vi kao organizatori imate pravo na priredbu pozvati izvođača koji je po vašoj volji. To ne negira Timea Horvat u svom komentaru, već kako ga ja iščitavam, daje sliku gradišćanskohrvatske stvarnosti u trenutku, kada je na dnevnom redu danas jedan od najproturječnijih hrvatskih pjevača, Marko Perković Thompson. Kažem, najproturječnijih jer se oko njega i njegovih pjesama, političke opredjeljenosti, ikonografije na njegovim koncertima, biju koplja na novinskoj i internetskoj sceni u našoj matičnoj domovini te mu se zatvaraju granice pri nastupima u Europi, kako čitamo, zbog mogućih nereda.

Zašto bi i mi, Hrvati u dijaspori, bili izuzetak kada se radi o Thompsonovu fenomenu. Koliko Thompson ima pristaša, toliko ima i protivnika, koji mu u prvom redu predbacuju ono čime ga i vi u vašem pismu karakterizirate iako se ovaj popularni pjevač, pogotovo popularan među mladima, u više navrata i na svojim koncertima i nakon njih te u novinskim intervjuima ogradio od raznoraznih „insinucija”.

Tko je i koliko domoljub, a pogotovo koliko je domoljub Thompson, naša novinarka nije analizirala, nego je zaključila kako mladi Hrvati u Austriji, naravno iz svog iskustva s terena, ne smiju niti čuti u svojoj televizijskoj emisiji za ime pjevača koji pjeva pjesme koje na repertoaru ima danas jedna od boljih grupa gradišćanske scene, Mlada generacija. Nepobitna je činjenica kako Thompsona slušaju mladi i u Mađarskoj i u Austriji. Time što ste ga, pozivajući se na izvore, okarakterizirali kako jest, to je vaše pravo, kao jedne od civilnih udruga gradišćanskohrvatske scene u Austriji i Mađarskoj. Koliko je to ispravno, ja u to ne bih ulazila, niti je naš zadatak dati znanstveno-sociološku raščlambu Thompsonovih stihova, opredjeljenja. Po mojim saznanjima Petrovo Selo (društva i organizacije, pojedinci) vole Thompsonovu glazbu, i već odavno ga žele pridobiti da dođe nastupiti u njihovo selo. Nisu uspjeli? Možda su se nadali kako bi upravo Danom mladine bilo moguće ostvariti tu želju!? Organizatori, HAK, kako vi sami kažete, neće Thompsona pustiti na Dan mladine. To je vaše pravo, vi plaćate ceh. Ali pri tome nemojte osporavati toleranciju drugih i „akceptanciju” vlastitoga identiteta naše novinarka ni istraživački duh novinara Hrvatskoga glasnika. Profesionalizam je osnova modernoga slobodnog tiska, i on u manjinskom tisku ima veću težinu nego u bilo kojoj drugoj tiskovini, jer svaka greška ili nesmotrenost može biti bolna. U glazbi i folkloru, kako kaže naša novinarka, ne treba tražiti politiku. Ali ako se i glazba ispolitizira na bilo koji način, pa bilo sa strane izvođača ili organizatora, onda je naša dužnost pa i potreba progovoriti i o tome. O grupi Let 3 također naša novinarka ima svoje mišljenje kao i o Thompsonu. Ne moramo se složiti s njom. Mi zaključujemo iz iskustava sa terena, razgovarajući s našim ljudima, gimnazijalcima i studentima.

Ono što nas, mene osobno, smeta u vašem pismu, i mislim kako su to brzoplete i nepromišljene rečenice, a možda je to i znak naravno moje povrijeđene novinarske taštine, čega ste vi, uvjerena sam kada ste to pisali, bili dovoljno svjesni, jest dovođenje u pitanje našega profesionalizma i ukazivanje na ulogu manjinskoga medija. Tjednik Hrvata u Mađarskoj na svojim stranicama ne glorificira nacizam, fašizam, rasizam ili «spodobne» ideologije. I samim vašim primislima na tako nešto te izazivanjem takvoga dojma kod čitatelja vašega otvorenog pisma, nanosite nama i našem uredništvu, naravno bez ikakvih osnova, golemu štetu.

Pomnim čitanjem naših tekstova, vjerujem, uvjerit ćete se u neosnovanost svojih tvrdnji i smoći snage za ispriku. Mi vrlo pomno „rešetarimo“ po masi objavljenih članaka, time i po djelatnosti HAK-a, isto tako i po znanstvenim raspravama o fenomenu odnosno, kako vi kažete, „pogibeli“ Thompsona. Komentar Timee Horvat nije kontra-produktivan, on izaziva diskusiju i u našoj i vašoj sredini, koju ste vi,

kada govorimo o Thompsonu, već davno u svojim krugovima započeli voditi, s puno za i protiv. Hrvatski glasnik radi u duhu snošljivosti, harmonije i podupiranja, a prije svega domoljublja i očuvanja hrvatskih vrijednosti i samobitnosti Hrvata na ovim prostorima.

Kako znam, time se ponosite i vi, odnosno HAK koji djeluje od 1948. godine pod geslom „Za opstanak hrvatske narodnosti, jezika, kulture i identiteta“.

Djelujmo zajedno u tom duhu, bez nesmotrenih i nepromišljenih misli upućenih na račun našega profesionalizma, a pri prišivanju titula ustaštva, rasizma, nacizma, netolerancije budimo mnogo oprezniji. U nadi buduće suradnje, na obostrano zadovoljstvo gradišćanskih Hrvata u Austriji i Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika

Refleksije na otvoreno pismo Hrvatskoga akademskoga kluba

Poštovani, toleranciju ter harmoniju braneći, predsjednik HAK-a Štefan Emrich!

U eteru lažu, obmanjuju ljude,/ Tako lako pravednima sude./

Jesam kriv,/ Zato što sam živ!

(Thompson: Neka nitko ne dira u moj mali dio svemira)

Dopustite mi da ako Vi hasnujete u svojem otvorenom pismu od Thompsona pjevane citate, i ja s tim začmem ovo svoje razmišljanje. Izgleda, nam Gradišćanskim Hrvatima se grozi okraj granice strašna pogibel, na to nam obrne pažnju predsjednik Hrvatskoga akademskoga kluba iz Austrije u svojem otvorenom pismu na moj komentar, objavljenom u 32. broju Hrvatskoga glasnika. Vi, gospodine Emrich, stavili ste naš tajednik, mene, riskiram reći da i cijelo Gradišće u Ugarskoj ter sve te ljude ki poslušaju Thompsona, nas, sve skupa u jednoj cjelini, na sramotni pijedestal. I sve to zavolj toga jer ste Vi, dragi predsjedniče, prešali negativne članke o ovom pjevaču, pak ste to djelomično i prepisali, hoteći dokazati kako je Marko Perković Thompson i njegova glazba čemerna, za odhititi, ka nas pelja u propast. Po Vašem proročanstvu jur bi na svojoj koži morali čuti tu strahotu ka bi u našem slučaju morala doći iz juga, prik Thompsonovih jačak. Žao mi je, gospodine, ali ja ništ takovoga ne osjećam kad njega slušam, ali me jad trese da sada nam zopet kanu drugi zapovidati što moramo rado imati, ku mužiku moramo poslušati, kakove vridnosti moramo u sebi nositi, poštivati. Zna, gospodine predsjedniče, ja sam odrasla na ovoj zemlji Ugarskoj, i nam je jur od toga već nek dost da nam vik drugi zapovidaju u koji smir moramo, prez drugoga izbora, gledati. Sad pak korak za korakom po Vašem pismu. Najprvo: Marka Perkovića nij moja zadaća, a niti imam tu čast da suprot Vaših tvrdih predbacivanj branim, zaštitim, ili u junačkom sjaju predstavljam. No, svakako bi morali upametzeti da je Marko Perković danas u Hrvatskoj najslušaniji, najiskaniji, najpopularniji HRVATSKI pjevač. Ovako, nek s velikimi slovi, dragi gospodine, predsjedniče Štefan Emrich, vidi Vam se ta činjenica, ili ne. Daleko je s Vami odjahao konj istine, sve do Čavoglave prik Jasenovca i Gradiške Stare. Zato lipo zahvalim Vam na Vašoj povijesnoj lekciji, ka je dost jednostrana, ali nij problem, bar će na ov način znamda i Vaši, i naši mladi ljudi nekak se više zainteresirati, vekšu volju dobiti za upoznavanje hrvatske povijesti, iako je od Vas spomenuto razdoblje manje svitlo ter dično (a takovo škuro poglavlje vjerojatno ima i Austrija, je li? To Vam pak gor ne praham reći, kako i Ugarska!) Tako sam čvrsto uvjerena da ki danas sluša Thompsonove jačke, bilo to u Ugarskoj, bilo to u Austriji (jer ih ima, to sigurno znam), blage veze nima s ustaškimi misli, nek jednostavno glazbu voli zavolj glazbe, prez ikačkovoga silnoga političkoga objašnjenja. Neki dio zavolj jezičnih poteškoć još morebit i ne razumi što imaju pravo za reći neki teksti. Ajmo biti realno iskreni, predsjedniče! I dajmo mi sada lipo ostaviti na miru Domovinski rat ter Drugi svitski boj i sve te nezgode na čijoj podlogi Vi sad prah mišate! I nekamo spominjati kako je u Nizozemskoj prepovidan bio njegov nastup, kad su ga protiv svih tih Vaših teških optužbov u Beč još pustili koncertirati. 5. majuša ovoga ljeta Vaš velegrad se nij bojao za svoj imidž i od opsade neonacistov? Prlje nek se čisto pobrinete što bi bilo prilikom njegovoga nastupa pri nas,

moram Vas smiriti: Petrovišćani, mi Hrvati u Ugarskoj ne bojimo se od nikakove neonacističke pogibeli, što Vi histerično spominjate u vlašćem pismu, niti od ikakove „rasističke svadbe i bitke“. Tvrdim to na osnovi toga pokidob sam par puta bila i sama na njegovom koncertu i, zamislite, nijedanput nisam doživila ni najnježniju sjenu takove bitke i svadbe o čemu Vi pišete. Uza to ja Vaš organizatorski stav u cjelini razumim i probam cijeniti. Vaši favoriti, Let3 u svojem neoliberalizmu, neoslobodi, neokočemu vjerujete ili ne, nam ipak nosu poruku. Uživajte u ovoj kvaliteti, ku oni nudjaju npr. i s ovom tekstom, citiram originalno od njih: „Achtung, Achtung ein animalischen sex mit die zwei penzioneren sport und elegantisch oder extravagantisch. Attention, attention für die grosse erektion liebe Penis, liebe zwei liebe sex abnormal!“

Da, sva srića – kako i Vi pišete – da su naši ukusi različiti!

Istok, Zapad, svatko brani svoje,/ A ja ne smijem ono što je moje/ Oduvijek./ Jedini moj svijet.

(Thompson: Neka nitko ne dira u moj mali dio svemira)

A na kraju nešto peršonski! Najlipša Vam hvala da nas upozoravate na temelj-kamene profesionalnoga novinarstva, ako se smim pozivati na minula ljeta ka su mi prošla u ovoj profesiji, od početka svojega pisanja sam odbila svaku tezu, ideje ke bi uzrokovale agresiju, muku i patnju drugih ljudi. Zvana toga mi nigdor se još nij ufao očimetati da pod plašćem domoljublja širim fašističke, nacističke i slične ideologije, tako pred svim ovu tešku optužbu, javno odbijam i neću dopustiti ni Vam ni komu drugomu da mi na ov način pogazi i zniči duševni svit, poštenje! Mi jesmo domoljubi, a znate li Vi, gospodine predsjedniče, što skriva ov pojam u sebi? Vaši kompleksi su čistoga drugoga karaktera nek naši, a prlje nek nam što zopet odhitite, malo se razglejte u petrovskoj povijesti, za jedan tajedan, kamo dojdete. Ovo je područje Communitas Fidelissima, a s tim o našem domoljublju sve sam rekla! Moj prvi komentar objavljen u HG-u od toga trenutka je produktivan, kad Vas je poticao da nešto napišete i kad Vam se je uspjela naroditi ova sjajna fantazmagorija, s kom ste i došli na vidjelo, o pogibeli fašizma, rasizma, nacionalizma na Thompsonovom jačkanom oltaru! Nekate iskati avete ke najzad vliču jer takove pri nas, u ovoj zipki panonske ravnice, najti nećete!

S ovom, ovu diskusiju s moje strane smatram zatvorenom, ali predlažem Vam da na Danu mladine, ovde, pri nas izmaširajte najpr s ovimi Vašimi misli, u takaj otvorenoj diskusiji!

Petroviski domoljubni pozdrav
Timea Horvat

VRŠENDA – Seoska i manjinske samouprave sela Vršende, na poticaj vršendske Hrvatske samouprave te Kulturne i vjerske udruge šokačkih Hrvata iz Vršende, ovih se dana pripremaju za proslavu velikoga blagdana, 235. godišnjice otkako je sagrađena crkva u Vršendi. Slavlje će biti upriličeno 29. rujna, na Miholje. Održat će se trojezična sveta misa, a potom i susret crkvenih zborova. Na susret dolazi crkveni zbor iz Santova, pjevat će Pjevački zbor Orašje, dolazi jedna njemačka crkvena skupina. Nakon susreta će biti položeni vijenci na zgradu crkve. Dan se nastavlja programima Dana sela što ga organizira mjesna samouprava sela Vršende. U tome programu sudjelovat će i Orkestar Orašje te Pjevački zbor Orašje, kao što su to naučili na svim seoskim priredbama.

SALANTA – Kako nas je izvijestila Marica Ištoković, zastupnica Hrvatske samouprave sela Salante, 8. rujna u Salanti se priređuje Dan sela. Cjelodnevni sadržaji čekaju zainteresirane od ranih jutarnjih sati pokraj tamošnjeg umjetnoga jezera. Održat će se malonogometni turnir kojem će sudjelovati momčadi naših hrvatskih naselja: Kukinja, Pogana, Udvara, Semelja, Salante ... U posljednjim satima organizira se i revijalno kuhanje, djeca će moći uživati u lutkarskom kazalištu. U seoskoj crkvi u pola pet počinje hrvatski dio Dana sela, točnije hrvatski sadržaji. Sveta misa na hrvatskom jeziku počinje u pola pet, a služit će je salantski svećenik Ladislav Ronta iz harkanjske župe. Od odlaska svećenika Stjepana Zagorca u mirovinu vjerski život u Salanti znatno se promijenio. Zbog zauzetosti svećenik Ladislav Ronta služi svete mise svake druge nedjelje i jedan dan u tjednu, u četvrtak. Malo je to i premalo za salantske vjernike koji su ovih dana dobili obećanja kako će imati svetu misu u svojoj crkvi svake nedjelje. Iz crkve se nakon mise kreće u mimohodu prema jezeru gdje se priređuje folklorni program u kojem će nastupi KUD Marica, Orkestar, Plesna grupa i Pjevački zbor žena. Nastupit će i Pjevački zbor Snaše iz Pogana te Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeka iz Kukinja. Navečer će Salančane zabavljati poznata pjevačica Judit Szűcs.

Program Papina pohoda Austriji

Tiskovni ured Svete Stolice objavio je u petak program apostolskoga putovanja pape Benedikta XVI. u Austriju od 7. do 9. rujna. To sedmo međunarodno putovanje Benedikta XVI. bit će bogato događajima dubokoga crkvenog značenja, ali i prigoda za susrete s predstavnicima državnih institucija i građanskoga društva. Sveti će Otac doputovati u bečku zračnu luku u petak, 7. rujna, nešto prije podneva, a nakon svečanosti dobrodošlice Papa će pozdraviti vjernike na bečkom trgu Am Hof, gdje će moliti ispred Mariensäule, te na bečkom Judenplatzu zastati pred spomenikom austrijskim žrtvama holokausta. U popodnevnom satima istoga dana predviđen je kurtoazni susret Pape s austrijskim predsjednikom, te susret s predstavnicima vlasti i diplomatskoga zbora, kojima će se Sveti Otac obratiti govorom. U subotu, drugoga dana pohoda, Papa će u poznatome marijanskom svetištu Celju (Mariazell) u 10.30 sati predvoditi svečanu misu u povodu 850. obljetnice ustanovljenja toga svetišta. Za posljednjepodne predviđena je zajednička večernja s austrijskim sve-

ćenicima, đakonicima i sjemeništaricima.

Trećeg dana boravka u Austriji u nedjelju, 9. rujna, Papa će u 10 sati predvoditi misno slavlje u bečkoj katedrali sv. Stjepana. Misi prethodi svečani ophod od nadbiskupske palače do bečke prvostolnice. Nakon mise Papa će na trgu ispred katedrale s vjernicima moliti Anđeo Gospodnji te uputiti uobičajeni kratki nagovor. Popodne u 16.30 sati Sveti će Otac pohoditi opatiju Svetoga Križa, gdje će održati govor, a potom će se u bečkoj Koncertnoj dvorani susresti s dragovoljcima. Nakon susreta predviđena je u 19.15 sati oproštajna svečanost u bečkoj međunarodnoj zračnoj luci iz koje će Papin zrakoplov poletjeti natrag za Rim.

(radio vatican / ika / gk)

Otvaranje nove školske godine u budimpeštanskom HOŠIG-u svojom nazočnošću počastio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, uz njega, djecu i djelatnike škole svečanosti je nazočio i predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp te Martin Ispanović, referent zadužen za hrvatska pitanja u Uredu predsjednika Vlade

Foto: Pál Horváth